

Таким чином, енергозберігаючі технології виробництва продукції рослинництва вимагають чіткої послідовності на проведення агротехнологічних заходів з урахуванням особливостей сільськогосподарських культур, а також певного комплексу відповідних машин та знарядь.

Список використаних джерел

1. Гришко В. В. Енергозбереження в сільському господарстві (економіка, організація, управління) / В. В. Гришко, В. І. Перебийніс, В. М. Рабштина. – Полтава : ВАТ “Видавництво “Полтава”, 1996. – 280 с.

2. Муха В. Д. Программирование урожаев основных сельскохозяйственных культур / В. Д. Муха, В. Д. Пелипец. – К.:Вища школа, 1986. – 248 с.

3. Онисько С. М. Ефективність сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм / С. М. Онисько, Н. М. Лавренюк // Економіка АПК. – 2010. – № 8. – С. 10 – 16.

4. Різніченко Л. В. Формування інноваційної складової в енергоефективній діяльності підприємства / Л. В. Різніченко, О. С. Хома // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 129 – 135.

5. Харченко Т. О. Ефективність виробництва основних сільськогосподарських культур в Сумській області / Т. О. Харченко, А. О. Курило // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2013. – № 5 (56). – С. 91 – 95.

УДК 338.432:631.11

РЕСУРСИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ РИНОК

Баган Н.В.⁷, аспірант, Полтавська державна аграрна академія

Агропродовольчий ринок – це складна система економічних відносин та інституційних форм доведення сільськогосподарської та продовольчої продукції до кінцевого споживача за допомогою біржової, оптової, роздрібної торгівлі, з використанням логістичних та інформаційних мереж сфери торгівлі

⁷ Науковий керівник: д.е.н., професор Березіна Л.М.

сільськогосподарською сировиною, продовольчими напівфабрикатами і готовою продукцією, які вироблені в країні або ввезені з інших держав. Агропродовольчому ринку притаманна сукупність властивостей, які кардинально відрізняють його від інших ринків. З одного боку, найбільш важливою його характеристикою є соціальна спрямованість і значимість, стан цього ринку характеризує рівень розвитку суспільства в цілому; з іншого боку, саме кінцеві споживачі продовольства, а саме їхні потреби й можливості, визначають напрями скеровування процесів розвитку агропродовольчого ринку. Необхідними складовими процесів ідентифікації й дослідження напрямів розвитку вітчизняного агропродовольчого ринку є визначення та формалізація відповідних тенденцій. З метою розкриття механізму впливу факторів глобалізації на розвиток ринків сільськогосподарської продукції і продовольства необхідно дослідити кількісні та якісні характеристики зміни основних параметрів глобальних і регіональних агропродовольчих ринків та поведінки його споживачів і товаровиробників, а також спрогнозувати тенденції на перспективу [1].

Продовольчий ринок - це форма організації сільськогосподарського виробництва. Формування продовольчого ринку України складається з таких складових: земля; робоча сила; попит-пропозиція; безпосереднє виробництво продовольчих товарів; аграрна політика держави; конкурентоспроможність аграрної продукції; господарський механізм [2].

В аграрному виробництві земля – це фундаментальна складова частина сільськогосподарського виробництва. Земля у сільському господарстві водночас є предметом праці і засобом виробництва. Знаряддя і предмети праці аграрія, якими б досконаліми вони не були, служать для обробітку землі. Від якості землі та інтенсивності її використання залежить продуктивність рослинництва. Водночас і тваринництво може успішно розвиватись лише на основі ефективного використання земельних угідь.

Саме використання землі надає сільському господарству особливостей, відсутніх у промисловості, транспорті, будівництві та інших галузях економіки.

У несільськогосподарській сфері земля є лише просторовою складовою, базисом природних ресурсів: хіміко-біологічний та фізико-механічний склад ґрунту, біологічні та інші компоненти. Продуктивність аграрної праці безпосередньо пов'язана з біокліматичним потенціалом і залежно від нього одна кількість праці буває представленою більшою чи меншою кількістю продуктів (споживних вартостей). З огляду на це, важливого значення набуває економічна, зокрема і грошова, оцінка землі [2].

Сільське господарство забезпечує зайнятість багатьох людей. Але воно однозначно має сезонний характер, що слід враховувати у разі розбудови продовольчого ринку. Так, зайнятість населення в аграрній сфері США складає 2 %, а в Україні – 16 %. Це є свідченням наявності величезних резервів вивільнення робочої сили, що водночас призведе до втрати робочих місць, збільшення кількості безробітних, при цьому розвиток економіки обумовив подальше зростання міського населення: структурна частка городян збільшилася з 47,9 до 67,8 % [2].

Сільське господарство – галузь, що характеризується постійними коливаннями: аграрна продукція продається на конкурентних ринках, де ціни змінюються досить часто, а попит на аграрну продукцію практично залишається стабільним. Це пояснюється тим, що виробник-аграрій завжди відчуває повну залежність від коливань ринку. Крім того, що попит на сільськогосподарські продукти мало зростає у міру збільшення доходів населення, він ще й нееластичний відносно цін. Так, частка особистих доходів, що витрачаються на продовольчі товари в Україні, постійно збільшується, а у розвинутих країнах вона має тенденцію до зменшення (наприклад, у США за останні 20 років вона зменшилася з 18 % до 11,4 %) [2].

Процес зменшення кількості виробників сільськогосподарської продукції у світі діє безперервно (через банкрутство). Але у більшості країн аграрні виробники отримують допомогу держави, що практично усуває проблему збільшення обсягів виробництва, а проблему збуту продукції ускладнює.

Загальний обсяг виробництва товарів в Україні з кожним роком збільшується, при цьому обсяг аграрного виробництва збільшується з кожним

роком приблизно на 10 %. Частка аграрного виробництва у загальному виробництві товарів в Україні зменшується приблизно на 1 %, проміжне споживання в аграрному виробництві зменшується на 0,5 %, а валовий прибуток – близько 2 %. Оплата праці найманих працівників в аграрній сфері збільшується приблизно на 1 % [2].

Розвиток агропродовольчого ринку України супроводжується низкою гострих проблем, складність вирішення яких зумовлена численністю складових, які його формують, розгалуженою галузевою структурою, а також залежністю від функціонування інших ринків. При цьому адміністративні та економічні інструменти регулювання агропродовольчого ринку, які використовуються на практиці, часто є необґрунтованими й суперечливими. Ріст цін на продукти харчування у нашій країні за відносно низького рівня доходів населення призводить до недостатнього середньодушового споживання основних видів продовольства порівняно з раціональними нормами та нормами у провідних країнах світу [3].

В Україні спостерігається істотна різниця у середньодушовому споживанні продуктів харчування в міській та сільській місцевостях. Серед факторів, які негативно впливають на розвиток вітчизняного агропродовольчого ринку, можна виділити низькоефективне сільськогосподарське виробництво, високий рівень зношення основних засобів підприємств сільського господарства і харчової промисловості, низький рівень розвитку постачальницької, торгово-збутової, фінансово-кредитної та інформаційної структури ринку. Нині в Україні основною проблемою для населення є не фізична відсутність продуктів харчування, а обмежені економічні можливості їх придбання. Звідси постає проблема забезпечення населення країни науково обґрунтованою потребою у продуктах харчування для забезпечення активного та здорового життя, щоб отримувати з продуктами харчування необхідну кількість калорій. Отже, важливими чинниками забезпечення продовольчої безпеки є фізична й економічна доступність населення до продуктів харчування [3].

Список використаних джерел

1. Варченко О. М. Концептуальні основи сталого розвитку агросфери [Текст] : навч. посібн. для студ. вищих навч. закл. / О. М. Варченко, А. С. Даниленко, О. В. Шубавська [та ін.] ; Мін. аграрної політ. Укр. – Біла Церква: БНАУ, 2010. — 160 с.
2. Ринок і ресурси споживчих товарів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/18211001/tovaroznavstvo/rinok_resursi_prodovolchi_h_tovariv
3. Оцінка стану та основні напрями розвитку вітчизняного агропродовольчого ринку в умовах глобалізації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4819>

УДК 631.162:657.44

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЧИННИКИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

*Людвік А. Д.⁸, здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»,
Полтавська державна аграрна академія*

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність держави, забезпечує значну частину сільського населення робочими місцями. Він формує 16-17% валового внутрішнього продукту, близько 60% фонду споживання населення, займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту і залишається практично єдиною галуззю, яка багато років поспіль забезпечує позитивне зовнішньоторгівельне сальдо. Разом з тим, економічні можливості аграрного сектора України використовуються не повністю.

⁸ Науковий керівник: к.е.н., доцент, професор кафедри Сосновська О.О.